

Õiglase kaubandus – infoklipp

Definitsioon: Õiglase kaubandus erineb tavalisest kaubandusest selle poolest, et lisaks majanduslikest eesmärkidest soovitakse ka võrdsuse saavutamist rahvusvahelises kaubanduses. Eesmärk on pakkuda paremaid kaubandustingimusi arengumaade väiketootjatele ja kaitsta nende õigusi. Kauba lõpphinnas sisaldub lisaks majanduskuludele ka kauba keskkonnahoidlik tootmine ja sotsiaalne õiglus ning sooline võrdsus selle tootmisel.

Ülevaade: Kuigi alguses oli õiglase kaubanduse peamiselt käsitöö pärusmaa hakkas see 80ndatel muutuma ja põllumajanduse tooted hakkasid õiglase kaubanduse sekka ilmuma. Kui 1992 aastal moodustasid käsitöö esemed 80% ja põllumajanduse tooted 20% õiglase kaubanduse läbi müüdüd toodetest olid samad numbrid 2002 aastal juba vastavalt 25.4% ja 69.4%. Kaheksakümnendate lõpp tõi kaasa veel ühe olulise muudatuse õiglases kaubanduses – loodi õiglase kaubanduse sertifitseerimissüsteem toodetele, mis võisid kanda Fairtrade märgistust.

Eelised: Kui tarbija ostab Fairtrade märgistusega tooteid, maksab ta lisaks toote hinnale ka garantii eest, et:

- Arengumaade väiketalunikud saavad oma toote eest väärilist tasu, mis katab kulud ja võimaldab kestvat arengut.
- Istanduste ja tootmisühistute töölised saavad inimväärset palka ja töötavad inimlikes tingimustes.
- Tootmisprotsessis ei kasutata orja- ega lapstööjõudu.
- Õiglase kaubanduse lisatulu kasutatakse kogukonna sotsiaalseks arenguks.
- Tootmisel lähtutakse keskkonnasäästlikest põhimõtetest.

Eestise jõudis rahvusvaheline Fairtrade märgis ametlikult 2007. aasta kevadel. 2004-2012 juhtis Eestis õiglase kaubanduse edendamist Eesti Roheline Liikumine (ERL). Alates 2013 algusest võttis õiglase kaubanduse alase tegevuse koordineerimise üle MTÜ Mondo.

Probleemid: Kuigi õiglase kaubanduse süsteem on olnud väga edukas tarbijateni jõudmises, on sellel ka oma kriitikud. Tarbijad on valmis toodete eest rohkem maksma, kui nad teavad, et raha jõuab vaesemateni. Uuringud on aga näidanud, et see ei ole alati nii. Vahendajad saavad süsteemist rohkem raha, ent see ei pruugi alati jõuda algtootjateni. Fairtrade fond ei jälgi otseselt, kui palju lisarahast jõuab talunikeni arengumaades. Lisaks puuduvad selged teadusuuringud selle kohta, milline positiivne või negatiivne mõju on õiglase kaubanduse süsteemil laias perspektiivis olnud.